

Анастасія ШЕВЧЕНКО, юрист

ДОГОВІР ПОСТАВКИ: ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ

У консультації розповімо про нюанси складання договору поставки.

Суть та особливості договору

Основні моменти, що стосуються договору поставки, регулюються ст. 265–271 ГК і ст. 712 ЦК. До питань, не врегульованих цими нормами, можуть застосовуватися положення гл. 54 ЦК про договір купівлі-продажу.

За договором поставки постачальник зобов'язується передати (поставити) у встановлений строк покупцю товар, а покупець – прийняти цей товар і сплатити за нього певну суму (ст. 265 ГК).

При цьому укладання договору поставки має свої **особливості**, які допомагають відрізнити його від інших господарських договорів. Зокрема:

- за договором поставки товар придбавається для використання **в господарській діяльності** (наприклад, для подальшого продажу). А якщо суб'єкт господарювання (далі – СГ) вирішить реалізувати товари не СГ, то здійснити це він повинен за правилами, установленими для договорів купівлі-продажу (ч. 6 ст. 265 ГК);
- звичайно моменти укладання договору та його виконання **не збігаються**;
- для договору поставки характерні **тривалість відносин і періодичність замовлень**. Так, договір може бути укладений на рік, на строк більше року (довгостроковий договір) або на інший строк, визначений угодою сторін. Якщо строк дії в договорі не визначено, він вважається укладеним на рік (ч. 1 ст. 267 ГК);
- договором може бути передбачена як **поставка товару партіями** в певні періоди (обумовлені строки), так і **одноразова поставка** (обумовлений строк) (ч. 4 ст. 267 ГК);

- за угодою сторін у договорі може бути встановлений порядок відвантаження товарів будь-яким видом транспорту (ч. 5 ст. 267 ГК).

Сторони та форма договору

Сторонами договору поставки виступають **постачальник** (продавець) і **покупець**, які є СГ – юрособи або фізособи-підприємці.

Договір поставки укладається **в простій письмовій формі**, але за бажанням сторін може бути нотаріально засвідчений (ст. 208 ЦК). Договір вважається укладеним із моменту його підписання сторонами, а якщо сторони вирішать засвідчити його нотаріально – тоді з моменту такого засвідчення.

Істотні умови договору

При укладанні договору поставки сторони зобов'язані узгодити його істотні умови (ч. 3 ст. 180 ГК):

- предмет договору (найменування продукції, що поставляється). Тут наводяться характеристика, марка, модель товару, що поставляється, і т. д.;
- ціну договору (установлюється за домовленістю сторін);
- строки та порядок поставки. Договір може укладатися: на один рік, на строк більше року (довгостроковий) і на інший строк, визначений сторонами. Також у цьому розділі оговорюється періодичність поставок і порядок проведення відвантаження товару;
- якість товару (ст. 268 ГК). Тут указуються якісні характеристики, яким повинен відповідати товар, а також порядок його повернення при невідповідності таким характеристикам;
- гарантія якості товару та порядок пред'явлення претензій у зв'язку з недоліками поставленого товару. У цьому розділі прописується порядок

розрахунку гарантійного строку та його тривалість, а також порядок усунення виявлених дефектів;

- комплектність товару, що поставляється.

За угодою сторін у договорі поставки можуть бути встановлені й інші умови, наприклад порядок приймання-передачі товару, умови розрахунків між сторонами і т. д.

Предмет договору

Предметом договору поставки може бути товар, який є в продавця на момент укладання договору або буде створений (придбаний, отриманий) продавцем у майбутньому (ст. 656 ЦК). Це може бути товар, визначений як родовими, так і індивідуальними ознаками.

Предмет поставки визначається шляхом відображення в договорі найменування, кількості та асортименту (номенклатури) товару.

Важливий нюанс: загальна кількість товарів, що підлягають поставці, їх пайове співвідношення (асортименти, сортамент, номенклатура) за сортами, групами, підгрупами, видами, марками, типами та розмірами вказується **в специфікації** зі згоди сторін (ч. 2 ст. 266 ГК).

Формулювання в договорі може бути таким: «Товар поставляється Покупцеві партіями за цінами, найменуванням, у кількості та асортименті, які відповідають зазначеним у специфікаціях до Договору». Специфікація в даному випадку вважається невід'ємною частиною договору.

Зверніть увагу: якість товару, що поставляється, повинна відповідати стандартам, технічним умовам, іншій техдокументації, що встановлює вимоги до якості товарів, або зразкам (еталонам), якщо сторони не визначають у договорі більш високі вимоги до якості (ч. 1 ст. 268 ГК). Тому в договорі необхідно вказати номери та індекси стандартів, техумов або іншої документації, яка буде застосовуватися сторонами при визначенні якості товарів. Якщо зазначена документація не опублікована в загальнодоступних виданнях, тоді на вимогу покупця її копії повинні додаватися постачальником до примірника договору покупця.

Якщо ж у договорі відсутні умови про якість товарів, що поставляються, тоді їх якість ви-

значається відповідно до мети договору або виходячи зі звичайного рівня якості предмета договору або загальних критеріїв якості.

Товари слід поставляти повністю згідно з вимогами стандартів, техумов або преїскурантів. Відповідно до ч. 1 ст. 270 ГК у договорі можна передбачити поставку із доданими до комплекту виробами (частинами) або без окремих, не потрібних покупцю виробів (частин), які входять у комплект.

Ціна договору

Як і в будь-якому іншому господарському договорі, ціна встановлюється **за домовленістю сторін** (ст. 632 ЦК). Зміна ціни після укладання договору допускається тільки у випадках та на умовах, установлених договором або законом.

Слід знати! Зміна ціни в договорі після його виконання не допускається.

При встановленні ціни за товар слід виходити з того, буде товар поставлятися регулярно чи це разова поставка. Ціна товару може бути наведена як у самому договорі, так і в специфікації. За загальним правилом у договорі ціна визначається за одиницю товару. Конкретна ціна товару вказується в договорі в разі разової поставки.

А от якщо поставки будуть носити регулярний характер, доцільніше наводити **ціну товару в специфікаціях** до договору (їх може бути декілька). Тоді в договорі слід прописати, наприклад, так: «Ціна товару встановлюється в національній валюті України (гривня) і вказується в специфікаціях, які є невід'ємними частинами договору».

Чи можна в договорі поставки встановити ціну в інвалютному еквіваленті?

Норми діючого законодавства визначають національну валюту України як єдиний законний платіжний засіб на території України, при цьому **не містять заборони** на встановлення ціни за товар в інвалютному еквіваленті (ст. 524, 533 ЦК).

Рекомендуємо ціну внутрішнього договору поставки встановити в інвалютному еквіваленті таким чином:

- установити ціну договору в гривнях і вказати її еквівалент в інвалюті за курсом на дату укладання договору;

- передбачити в договорі можливість перегляду ціни в разі зміни валютного курсу та необхідність перерахунку покупцем суми, що перераховується в оплату поставленого товару, на дату платежу.

Умова про перерахунок ціни договору в разі змін валютного курсу можна сформулювати таким чином (див. **зразок 1**).

ЗРАЗОК 1

<...>

2.6. Вартість послуг за цим договором становить 100 000 (сто тисяч) грн., що на дату укладення договору еквівалентно 3 731,34 дол. США за офіційним курсом НБУ.

2.7. У разі зміни офіційного валютного курсу на дату здійснення платежу за договором ціна договору в гривнях підлягає перерахунку виходячи з офіційного курсу НБУ, що діє на дату оплати.

<...>

? Які можна передбачити умови оплати товару?

Щоб уникнути спорів між сторонами, у договорі поставки слід указати точний строк оплати. Так, у ч. 1 ст. 692 ЦК сказано, що покупець зобов'язаний оплатити товар після його приймання або отримання товаросупровідних документів. Крім того, сторони можуть передбачити в договорі й інші способи оплати товару, зокрема передоплату, розстрочення або відстрочення платежу. Розглянемо ці способи докладніше.

Спосіб 1. Передоплата. На практиці такий спосіб оплати має свої ризики. Можна зіткнутися із ситуацією, коли товар оплачено, але не отримано. Після цього виникають складності з поверненням сплачених грошей за неотриманий товар. Щоб убезпечити себе, **рекомендуємо** передбачити в договорі умову про нарахування процентів за користування чужими коштами в разі порушення постачальником строку поставки. Проценти нараховуються на суму передоплати починаючи із дня, коли товар повинні були передати покупцю, і до дня фактичної його передачі покупцю або повернення йому передоплати.

Договором також може бути встановлений обов'язок продавця сплачувати проценти із суми передоплати із дня її отримання від покупця (ч. 3 ст. 693 ЦК).

Спосіб 2. Розстрочення платежу. У договорі необхідно прописати порядок, строки та розміри платежів (ч. 1 ст. 695 ЦК). При цьому можна скласти графік платежів, який буде невід'ємною частиною договору.

Спосіб 3. Відстрочення платежу. У договорі слід:

- чітко вказати, на який строк надається відстрочення;
- окремо прописати ціну договору та проценти, які будуть нараховуватися за надане відстрочення.

Якщо покупець прострочить оплату товару, на прострочену суму повинні нараховуватися проценти – із дня, коли товар слід оплатити, до дня його фактичної оплати (ч. 5 ст. 694 ЦК). Формулювання в договорі може бути таким: «Товар надається з відстроченням платежу під 0,01 %, що нараховується на загальну вартість товару за кожний день, починаючи з наступного дня після фактичної передачі товару і закінчуючи датою фактичної оплати покупцем вартості товару за цим договором». У цьому випадку йдеться про поставку на умовах товарного кредиту, коли товари передаються у власність на умовах, що передбачають відстрочення платежу на певний строк і під процент.

Строки договору та поставки

Договір поставки може бути укладений як на рік, так і на більш тривалий строк (ст. 267 ГК). Сторони договору мають право вибрати будь-який строк дії договору, головне – прописати строк дії в самому договорі, щоб уникнути спірних моментів. При цьому потрібно розмежувати строк дії договору та строк поставки і чітко визначити їх у договорі. Сторони можуть узгодити в договорі і графік поставки (місяць, доба та ін.).

? Чи потрібно у внутрішніх договорах поставки застосовувати Правила ІНКОТЕРМС?

Це право, а не обов'язок СГ. Згідно із ч. 4 ст. 265 ГК при укладанні договору поставки сторони можуть скористатися Правилами ІНКОТЕРМС у будь-якій редакції, узгодженій у договорі, у тому числі і Правилами Міжнародної торговельної палати з використання строків для внутрішньої та міжнародної торгівлі в редакції 2010 року. Ці Правила визначають обов'язки сторін щодо перевезення товару від продавця до покупця, перевірки безпеки товару та розподілу витрат і ризиків між сторонами договору.

Порядок приймання-передачі товару

При складанні договору поставки слід приділити увагу розділу, який буде стосуватися порядку приймання-передачі товару, у тому числі дій покупця при отриманні неякісного або некомплектного товару.

Окремим додатком до договору можна оформити зразок **акта приймання-передачі товару**, який може служити підтвердженням того, що був отриманий неякісний товар.

Крім того, **рекомендуємо** при отриманні товару неналежної якості або при його недостатці відразу зробити відповідну позначку на товаросупровідних документах (накладних, актах приймання-передачі і т. д.). Після підписання цих документів складіть претензію та надішліть її постачальнику.

? Які правові наслідки для продавця та покупця в разі передачі товару неналежної якості?

Постачальник (виробник) зобов'язаний за свій рахунок усунути дефекти виробу, виявлені протягом гарантійного строку, або замінити товари, якщо не доведе, що дефекти виникли внаслідок порушення покупцем (споживачем) правил експлуатації або зберігання виробу (ч. 6 ст. 269 ГК).

У разі усунення дефектів у виробі, на який встановлено гарантійний строк, цей строк продовжується на час, протягом якого він не використовувався через дефект, а при заміні виробу гарантійний строк обчислюється заново із дня заміни.

Відповідно до ч. 1 ст. 678 ЦК покупець, якому передано товар неналежної якості, має право, незалежно від можливості використання товару за призначенням, вимагати від продавця на свій вибір:

- пропорційного зменшення ціни;
- безплатного усунення дефектів товару в розумний строк;
- відшкодування витрат на усунення дефектів товару.

У випадку істотного порушення вимог до якості товару (виявлення недоліків, які не можна усунути, недоліків, усунення яких пов'язане з непропорційними витратами або затратами часу, недоліків, які з'явилися неодноразово або з'явилися знову після їх усунення) покупець може на свій вибір:

- відмовитися від договору та вимагати повернення сплаченої за товар грошової суми;
- вимагати заміни товару.

Відповідальність сторін

У договорі поставки можна передбачити відповідальність у вигляді **штрафу**. Якщо розмір штрафних санкцій законом не визначено, то згідно із ч. 4 ст. 231 ГК вони застосовуються в розмірі, встановленому договором. Розмір штрафу можна встановити за угодою сторін – у фіксованій сумі або у відсотках до суми невиконаної частини зобов'язання (наприклад, у розмірі 20 % суми заборгованості) (ч. 4 ст. 231 ГК).

Згідно із ч. 6 ст. 231 ГК **штрафні санкції** за порушення грошових зобов'язань встановлюються у відсотках, розмір яких визначається виходячи з облікової ставки НБУ за весь час користування чужими коштами, якщо інший розмір відсотків не передбачено законом або договором. А от за прострочення платежу покупець сплачує на користь постачальника пеню, яка встановлена за узгодженням сторін і **не може перевищувати подвійної дисконтної ставки НБУ**, що діяла в період, за який сплачується пеня (ч. 2 ст. 343 ГК).

До договору поставки можна включити положення про те, що постачальник відповідає за порушення умов договору про асортимент товару. Наприклад, якщо покупець відмовляється від товару, асортимент якого не відповідає умовам договору, він має право не оплачувати його, а якщо товар уже оплачено – вимагати повернення грошей.

ЗРАЗОК 2

Договір поставки № 85

м. Львів

25.02.19 р.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Марс» в особі директора Сірка Олександра Олексійовича, який діє на підставі Статуту (далі – Постачальник), з однієї сторони, і Товариство з обмеженою відповідальністю «Нептун» в особі Сидоренка Віталія Сергійовича, який діє на підставі Статуту (далі – Покупець), з другої сторони, уклали цей договір (далі – Договір) про таке:

1. Предмет Договору

1.1. Відповідно до Договору Постачальник зобов'язується поставити, а Покупець – прийняти та оплатити товар на умовах, в обсягах і кількості, зазначених в узгоджених і належним чином підписаних сторонами специфікаціях, які є невід'ємною частиною Договору.

1.2. У специфікаціях вказуються: найменування, асортимент, кількість, ціна і вартість товару (додаток 1 до Договору) [додатки не публікуються. – Ред.].

1.3. Сторони Договору за погодженням мають право змінити специфікацію.

2. Ціна товару і порядок розрахунку

2.1. Ціна, вартість товару, строки і порядок оплати визначаються відповідно до узгодженої сторонами специфікації.

2.2. Покупець оплачує товар в національній валюті України шляхом перерахування грошових коштів на поточний рахунок Постачальника.

2.3. Якщо при оплаті Покупцем товару неможливо визначити, за яку партію товару здійснюється оплата, тоді перераховані грошові кошти йдуть у першу чергу на погашення заборгованості Покупця перед Постачальником, яка раніше виникла за Договором.

2.4. Покупець зобов'язаний оплатити товар протягом трьох календарних днів з дня його отримання.

2.5. Коригування у порядок розрахунків вносяться сторонами шляхом підписання додаткових угод про внесення змін і доповнень до Договору.

3. Строки і порядок поставки

3.1. Продавець зобов'язується поставити Покупцеві товари, зазначені в Договорі, у строки, наведені у специфікації.

3.2. Разом з товаром Постачальник повинен передати Покупцю документи, передбачені чинним законодавством України (сертифікат якості, сертифікат відповідності, технічний паспорт тощо).

3.3. Перевезення здійснюється транспортом Постачальника та за рахунок останнього.

3.4. Пунктом доставки товару є склад Покупця, розташований за адресою: м. Львів, вул. Лесі Українки, буд. 67.

3.5. Право власності на поставлений товар переходить до Покупця в момент отримання товару від Постачальника за накладною (товарно-транспортною накладною).

4. Якість, кількість та асортимент товару

- 4.1.** Загальна кількість товару, що постачається, одиниці вимірювання та його асортимент визначаються специфікацією.
- 4.2.** Якість товару, що поставляється за Договором, має відповідати вимогам стандартів і технічних умов, установлених для конкретного виду товарів. Документи, що засвідчують якість товару, повинні бути оформлені у порядку, визначеному чинним законодавством.
- 4.3.** У разі поставки Постачальником товару, що не відповідає за якістю стандартам, технічним умовам, зразкам (еталонам) та в асортименті, що не відповідає умовам Договору, Покупець має право відмовитися від приймання і оплати товару, а якщо товари уже оплачені Покупцем – вимагати повернення сплаченої суми.
- 4.4.** Постачальник відпускає товар Покупцю у визначеній специфікацією тарі (упаковці), яка забезпечує його збереження під час транспортування і зберігання згідно з вимогами державних стандартів і технічних умов.
- 4.5.** Кожна упакована частина продукції повинна мати маркування на тарі, упаковці або бирці відповідно до державних стандартів або технічних умов.

5. Відповідальність сторін

- 5.1.** У разі невиконання або неналежного виконання зобов'язань за Договором винна сторона несе відповідальність, визначену Договором та чинним законодавством України.
- 5.2.** Сторона вважається невинуватою і не несе відповідальності за порушення умов Договору, якщо доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів для належного виконання Договору.
- 5.3.** У разі затримки з постачанням товару Покупцеві Постачальник сплачує неустойку в розмірі 0,01 %, яка нараховується на вартість товару, за кожний день такого прострочення.
- 5.4.** У разі порушення строків оплати товару Покупець сплачує пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ, що діє у період, за який сплачується пеня, за кожен день прострочення.
- 5.5.** Сплата неустойки і відшкодування збитків не звільняє винну сторону від виконання своїх зобов'язань за Договором.

6. Внесення змін до Договору

- 6.1.** Якщо інше прямо не передбачено Договором або чинним законодавством України, зміни до Договору можуть бути внесені тільки за домовленістю сторін, яка оформлюється додатковою угодою до Договору.
- 6.2.** Зміни в Договір набувають чинності з моменту належного оформлення сторонами відповідної додаткової угоди до Договору, якщо інше не встановлено самою угодою, Договором або чинним законодавством України.

7. Виришення спорів

- 7.1.** Усі спори, що виникають з Договору або пов'язані з ним, вирішуються шляхом переговорів між сторонами.

7.2. Якщо відповідний спір неможливо вирішити шляхом переговорів, він вирішується в судовому порядку за встановленою підвідомчістю та підсудністю такого спору відповідно до чинного законодавства України.

8. Дія Договору

8.1. Договір вважається укладеним і набуває чинності з моменту його підписання сторонами і скріплення печатками сторін (за наявності).

8.2. Договір діє протягом одного року з моменту його підписання сторонами.

8.3. Закінчення строку дії Договору не звільняє сторону від відповідальності за його порушення, вчинене під час дії Договору.

8.4. Якщо інше прямо не передбачено Договором або чинним законодавством України, Договір може бути розірваний тільки за домовленістю сторін, яка оформлюється додатковою угодою до Договору.

8.5. Договір вважається розірваним з моменту належного оформлення сторонами відповідної додаткової угоди до Договору, якщо інше не встановлено самою угодою, Договором або чинним законодавством України.

9. Прикінцеві положення

9.1. Договір складений у двох примірниках, які мають однакову юридичну силу, по одному для кожної із сторін.

9.2. Зміни, доповнення, додатки та додаткові угоди до Договору після підписання уповноваженими представниками є невід'ємною частиною Договору.

Місцезнаходження і реквізити сторін

<...>

ВИСНОВКИ

Договір поставки укладається в простій письмовій формі. При укладанні договору сторони зобов'язані узгодити предмет, ціну та строк його дії. Крім того, у договорі слід указати: строки поставки, кількість, асортимент (номенклатуру), якість товару, що поставляється, його комплектність і т. д.

Сторони можуть передбачити в договорі поставки такі способи оплати товару, як передоплата, розстрочення або відстрочення платежу.

У договорі поставки можна прописати відповідальність за порушення його умов у вигляді штрафних санкцій.